

Związła ocena sytuacji Spółki w 2016 roku z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykami istotnymi dla Banku.

Materiał opracowany przez Radę Nadzorczą na Zwyczajne Walne Zgromadzenia Banku Pocztowego SA.

Rada Nadzorcza Banku Pocztowego S.A. przyjęła następujące dokumenty przedłożone przez Zarząd Banku Pocztowego S.A.:

- Sprawozdanie finansowe Banku Pocztowego S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Pocztowego S.A. za 2016 roku.
- Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pocztowego S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Pocztowego S.A. za 2016 roku.

Ocena sytuacji finansowej w 2016 roku na bazie wyników skonsolidowanych

Bank realizuje strategię rozwoju przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa kapitałowego mierzonego wskaźnikami Tier 1 wynoszącym na dzień 31.12.2016 11,1% oraz współczynnika wypłacalności 14,4%. W 2016 r. poziom kapitałów własnych Banku zmniejszył się z 542,5 mln zł do 523,4 mln zł za sprawą obniżenia poziomu kapitału z aktualizacji wyceny z 11,9 mln zł w 2015 r. do minus 9,4 mln zł na koniec 2016 r., przy zaliczeniu do kapitałów własnych wypracowanego w tym okresie przez Bank wyniku finansowego skonsolidowanego w kwocie 2,5 mln zł.

Współczynniki kapitałowe Banku na dzień 31.12.2016 są na poziomie wyższym niż obowiązujące Bank minima wyznaczone przez UKNF obowiązujące na ten dzień tj. min. 10,25% dla Tier 1 oraz 13,25% dla współczynnika wypłacalności.

Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pocztowego S.A. w 2016 roku

W 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich, wynik z tytułu odsetek stanowił główne źródło dochodów Grupy Kapitałowej Banku Pocztowego S.A. („Grupa”). Wyniósł on 267,7 mln zł i był o 10,9 mln zł, tj. 4,2% wyższy niż w 2015 roku, co przełożyło się odpowiednio na wzrost marży odsetkowej z poziomu 3,6% do poziomu 3,7%.

Przyrost wyniku odsetkowego w 2016 roku miał miejsce w warunkach spadku przychodów jak i kosztów odsetkowych Grupy tj.:

- Spadek przychodów odsetkowych, które wyniosły 348,6 mln zł, czyli były o 5,2 mln zł tj. o 1,5% niższe niż w poprzednim roku. Spadek ten wynikał przede wszystkim z obniżenia przychodów od inwestycyjnych aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, w wyniku spadku wartości tego portfela będącego efektem braku nowych zakupów dłużnych papierów wartościowych kwalifikowanych do tego portfela. Wyniosły one 9,5 mln zł i były niższe o 41,9% niż w poprzednim roku. Spadły także przychody z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek terminowych klientów instytucjonalnych i instytucji samorządowych odpowiednio o 17,9% i 19,1% w efekcie spadku sald kredytowych – będących konsekwencją ograniczania działalności w tych obszarach. Ponadto odnotowano również spadek przychodów odsetkowych od kredytów w rachunku bieżącym o 28,7%.
- Spadek kosztów odsetkowych, które wyniosły 81,0 mln zł, czyli były o 16,1 mln zł tj. o 16,6% niższe niż w poprzednim roku. W 2016 roku Bank dostosowywał swoją politykę cenową w obszarze depozytowym do niższego poziomu stóp rynkowych, w konsekwencji czego Grupa poniosła znacznie niższe koszty odsetkowe z tytułu zobowiązań terminowych wobec wszystkich grup klientów.

Główną część dochodów pozaodsetkowych Grupy stanowił wynik z tytułu prowizji i opłat. Wyniósł on 47,7 mln zł i był o 16,5% niższy niż w poprzednim roku. O poziomie wyniku z tytułu prowizji i opłat zadecydowały zmiany otoczenia rynkowego, zmiany w ofercie Banku oraz zdarzenia jednorazowe.

Przychody prowizyjne osiągnęły poziom 93,1 mln zł i były o 7,9% niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Grupa zanotowała przede wszystkim spadek prowizji z tytułu obsługi rachunków bankowych (o 35,3%). Był to efekt:

- utworzenia dodatkowych rezerw w wysokości 6,2 mln zł na potencjalne zobowiązania wynikające z trwającego postępowania Prezesa UOKiK, wszczętego w dniu 4 grudnia 2015 roku dotyczącego niewłaściwej formy powiadomienia klientów o zmianach w Regulaminach oraz Tabeli Opłat i Prowizji a także dodatkowych opłatach wprowadzonych przez Bank w zakresie wysyłanych wyciągów bankowych, dotyczących 2016 roku,
- spadku ilości rachunków bankowych, które objęte są opłatą za ich prowadzenie w związku ze spadkiem ilości rachunków klientów prowadzonych przez Grupę oraz konwersją rachunków bankowych na produkt Konto ZawszeDarmowe, za które Grupa nie pobiera opłat za ich prowadzenie.

Jednocześnie Grupa zwiększyła przychody z tytułu funduszy inwestycyjnych (o 46,7%), w efekcie zwiększenia sprzedaży jednostek funduszy inwestycyjnych, rozszerzenia a także uatrakcyjnienia ich oferty. Wzrosły również przychody od kart płatniczych i kredytowych głównie w wyniku zwiększenia ilości wypłat w bankomatach.

W 2016 roku wzrosły koszty jakie Grupa poniosła z tytułu prowizji i opłat. Zamknęły się one kwotą 45,4 mln zł i były o 3,4% wyższe niż w 2015 roku. Grupa zanotowała wzrost kosztów prowizji i opłat głównie kosztów obsługi kart płatniczych, wypłat w bankomatach i POS-ach o 1,7 mln zł, tj. o 13,1%, w związku z upowszechnieniem transakcji zbliżeniowych na niższe kwoty oraz rozwojem sieci akceptacji. Liczba transakcji bezgotówkowych dokonywanych za pośrednictwem kart debetowych przyrosła o 72,8%, a liczba transakcji zbliżeniowych o 56,7%.

W 2016 roku koszty działania Grupy wyniosły 224,9 mln zł i były wyższe do poziomu sprzed roku o 7,9 mln zł. Głównym elementem kosztów działania były świadczenia pracownicze, które w 2016 roku zamknęły się kwotą 102,1 mln zł (wzrost o 7,2% w relacji do 2015 roku). Wzrost kosztów wynikał ze zwiększenia wynagrodzeń w sieci sprzedaży (wdrożenie nowej ścieżki rozwoju od II kwartału 2015 roku), a także zwiększenia stanu rezerw na niewykorzystane urlopy oraz zawiązania rezerw na koszty umów o zakazie konkurencji dla Członków Zarządu Banku IX kadencji.

W 2016 roku koszty rzeczowe wyniosły 98,9 mln zł i były niższe o 4,5% w relacji do 2015 roku. W kosztach rzeczowych największy spadek odnotowały koszty poniesione na rzecz BFG, w których oprócz opłat obowiązkowych i opłat ostrożnościowych ujęto także kwoty wypłat przeznaczonych na wypłatę środków gwarantowanych:

- 0,8 mln zł w 2016 roku – kwota przeznaczona na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Banku Spółdzielczego w Nadarzynie (Uchwała nr 308/DGD/2016 Zarządu BFG)
- 11,9 mln zł w 2015 roku – kwota przeznaczona na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie (Uchwała nr 87/DGD/2015 Zarządu BFG).

Ponadto w 2016 roku koszty rzeczowe zostały obciążone podatkiem od niektórych instytucji finansowych, który w 2016 roku wyniósł 4,8 mln zł.

Koszty amortyzacji w 2016 roku osiągnęły wartość 23,9 mln zł i były wyższe o 31,4%. Wzrost spowodowany był zwiększeniem nakładów inwestycyjnych wynikających z rozwoju Grupy i modernizacji istniejących rozwiązań informatycznych.

W 2016 roku koszty z tytułu utworzenia odpisów aktualizacyjnych wyniosły 100,5 mln zł i były o 54,2% wyższe niż w roku ubiegłym (w 2015 roku wyniosły 65,2 mln zł). Wpływ na ich poziom miały większe odpisy utworzone na należności z przesłanką utraty wartości głównie dla kredytów osób fizycznych, gdzie rozpoznano 44,3 mln zł, tj. o 75,5% więcej odpisów więcej niż rok wcześniej. Jest to efektem zmian w portfelu kredytów gotówkowych i ratalnych, dla których rozpoznano w 2016 roku wyższy odpis z tytułu utraty wartości (82,2 mln zł), jak również odpis IBNR (13,8 mln zł).

Wzrost odpisów z tytułu utraty wartości w tym portfelu wynika przede wszystkim:

- ze wzrostu portfela z utratą wartości, co jest konsekwencją przesuwania się kredytów udzielonych w latach 2013-2016 po tzw. krzywych vintage (dojrzewanie portfela), które charakteryzują się wyższym nachyleniem w stosunku do krzywych z lat poprzednich,
- z wyższego niż pierwotnie zakładano profilu ryzyka portfela kredytów gotówkowych i ratalnych z lat 2013 – 2016,
- ze wzrostu współczynnika pokrycia tego portfela odpisami w kierunku wartości obserwowanych w sektorze bankowym.

Niniejsze czynniki wpływają na wzrost parametrów ryzyka (w tym na współczynnik PD¹ oraz współczynnik LGD²), które Bank regularnie aktualizuje w oparciu o rzeczywiste zachowanie portfela, a w konsekwencji odpisów IBNR.

Ponadto, w 2016 roku w kredytach dla klientów instytucjonalnych rozpoznano 9,0 mln zł odpisów mniej w rachunku wyników, co wynikało z rozwiązania części odpisów na utratę wartości wynikającego z lepszego niż zakładano zachowania portfela (m.in. sprzedaż portfela NPL).

W 2016 roku Grupa osiągnęła wynik finansowy brutto na poziomie 7,3 mln zł wobec 42,9 mln zł w poprzednim roku, tj. wynik w ujęciu brutto obniżył się o 35,6 mln zł.

Negatywny wpływ na wynik finansowy Banku w 2016 roku miały zdarzenia o charakterze jednorazowym do których należy zaliczyć:

- utworzenie w wyniku z prowizji oraz w pozostałych kosztach operacyjnych dodatkowych rezerw w wysokości odpowiednio: 6,2 mln zł oraz 3,9 mln zł na potencjalne zobowiązania wynikające z trwającego postępowania Prezesa UOKiK, wszczętego w dniu 4 grudnia 2015 roku dotyczącego niewłaściwej formy powiadomienia klientów o zmianach w Regulaminach oraz Tabeli Opłat i Prowizji a także dodatkowych opłatach wprowadzonych przez Grupę w zakresie wysyłanych wyciągów bankowych, dotyczących okresu lipiec – grudzień 2015 roku oraz 2016 roku,
- spisanie w pozostałe koszty operacyjne wydatków poniesionych na proces IPO w 2015 roku i 2016 roku w wysokości 3,2 mln zł,
- utworzenie rezerwy na odprawy z tytułu umów o zakazie konkurencji dla Członków Zarządu IX kadencji w wysokości 2,4 mln zł,
- wpłatę na rzecz BFG wynikającą z Uchwały nr 308/DGD/2016 Zarządu BFG z dnia 28 października 2016 roku w kwocie 0,8 mln zł przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Banku Spółdzielczego w Nadarzynie.

Łączny wpływ negatywnych zdarzeń jednorazowych w 2016 roku wyniósł 16,5 mln zł.

Jednakże kluczowym obciążeniem wyników finansowych Grupy w 2016 roku był wyższy poziom utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek, które w ciągu roku przyrosły o 35,3 mln zł i osiągnęły w 2016 roku poziom 100,5 mln zł. Tak wysoki przyrost spowodowany był koniecznością dotworzenia dodatkowych odpisów na portfel kredytów gotówkowych i ratalnych z lat 2013 – 2016. Stosowana wówczas polityka kredytowa, polityka cenowa i podejmowane decyzje zarządcze nie zabezpieczały w wystarczającym stopniu ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę

Z drugiej strony, zdarzeniem, które pozytywnie wpłynęło na wyniki finansowe Grupy było rozliczenie sprzedaży akcji w VISA Europe Limited. Grupa uzyskała z tego tytułu przychód w wysokości 16,9 mln zł.

W konsekwencji powyższego zysk netto 2016 roku wyniósł 2,5 mln zł, był niższy o 92,6% w relacji do roku poprzedniego a Plan w zakresie wyniku finansowego netto został zrealizowany na poziomie 28,6% (planowany zysk netto w wysokości 8,8 mln zł).

¹ Prawdopodobieństwo wejścia kredytu do portfela z utratą wartości.

² Szacowana procentowa strata w przypadku utraty wartości kredytu.

Sytuacja majątkowa Grupy na 31 grudnia 2016 roku

Na dzień 31 grudnia 2016 roku suma bilansowa Grupy wyniosła 6 936,6 mln zł i była o 276,5 mln zł, (czyli 3,8%) niższa niż na koniec 2015 roku.

Po stronie aktywów zmiany dotyczyły przede wszystkim:

- spadku poziomu kasy i środków w Banku Centralnym. Wyniósł on 65,4 mln zł, czyli był o 361,5 mln zł niższy niż w grudniu 2015 roku głównie w konsekwencji spadku środków klientów, w tym Poczty Polskiej S.A. oraz środków pozyskanych na rynku międzybankowym. W efekcie, zmniejszył się ich udział w aktywach z 5,9% na koniec 2015 roku do 0,9% w 2016 roku.
- spadku wartości głównego elementu aktywów Grupy tj. kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Na 31 grudnia 2016 roku osiągnęły one poziom 5 154,3 mln zł i spadły o 158,5 mln zł w ciągu 2016 roku. Przedstawały 74,3% całości aktywów Grupy (wobec 73,6% na koniec 2015 roku).
- wzrostu poziomu inwestycyjnych aktywów finansowych. Wyniosły one 1 464,6 mln zł wobec 1 248,0 mln zł na 31 grudnia 2015 roku. Inwestycyjne aktywa finansowe według stanu na 31 grudnia 2016 roku wzrosły o 216,5 mln zł, czyli o 17,3%, w porównaniu z 31 grudnia 2015 roku przede wszystkim w wyniku wzrostu zaangażowania Grupy w obligacje Skarbu Państwa.

Po stronie pasywów zmiany dotyczyły przede wszystkim:

- spadku wartości zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Na 31 grudnia 2016 roku wyniosły 1,0 mln zł wobec 154,0 mln zł koniec 2015 roku. Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu były zawierane na Obligacjach Skarbu Państwa.
- spadku wartości zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych. Na 31 grudnia 2016 roku wyniosły 355,6 mln zł wobec 503,5 mln zł koniec 2015 roku. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych spadły o 147,9 mln zł, tj. o 29,4% w wyniku wykupu obligacji zwykłych serii B2.

Rada Nadzorcza, uwzględniając zewnętrzne warunki, ocenia pozytywnie wyniki finansowe Grupy.

Ocena systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Banku Pocztowym S.A. zorganizowany jest zgodnie z art. 9 ustawy Prawo bankowe.

Nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza, natomiast Zarząd Banku Pocztowego S.A. projektuje, wprowadza oraz odpowiada za skuteczność systemu kontroli wewnętrznej, który funkcjonuje w ramach systemu zarządzania.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie skuteczności i efektywności działania Banku, wiarygodności sprawozdawczości finansowej, przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku oraz zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,
- komórkę do spraw zgodności mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,
- niezależną komórkę audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.

W ramach Rady Nadzorczej funkcjonuje Komitet Audytu, do którego zadań należy między innymi monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego. Kierujący komórką audytu wewnętrznego jest stałym uczestnikiem posiedzeń Komitetu Audytu, do którego bezpośrednio raportuje.

Na przestrzeni 2016 roku Komitet Audytu otrzymał:

- kwartalne informacje nt. wyników audytów oraz zaleceń z zakończonych audytów wraz z informacją nt. realizacji Planu audytów w 2016 r.,
- kwartalne informacje nt. statusu realizacji zaleceń wydanych po audytach wewnętrznych, których termin zapadł,
- harmonogram prac (wraz z aktualizacjami) związanych z realizacją zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22.07.2016 r.,
- kwartalne sprawozdania z realizacji zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego,
- Plan audytów na 2017 r. oraz lata 2018 – 2020 zaakceptowany przez Radę Nadzorczą,
- ocenę procesu ICAAP i jego przeglądu wg stanu na koniec 2015 r.

Ocena systemu zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest procesem zintegrowanym i odbywa się w oparciu o wymogi nadzorcze oraz o wewnętrzne regulacje zatwierdzone przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd Banku. Ogólne ramy zarządzania ryzykiem zostały określone w następujących dokumentach przyjętych przez Radę Nadzorczą:

- Generalne zasady zarządzania ryzykiem w Banku Pocztowym S.A.,
- Generalne zasady zarządzania kapitałem w Banku Pocztowym S.A.,
- Strategia rozwoju Banku Pocztowego S.A. w latach 2015-2018,
- Plan Finansowy Banku Pocztowego S.A. na 2016 r.,
- Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Pocztowym S.A. na rok 2016.

Uszczegółowieniem dokumentów przyjętych przez Radę Nadzorczą są zaakceptowane przez Zarząd Banku zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka delegujące obowiązki na poziom poszczególnych Komitetów, Departamentów i Biur oraz procedury operacyjne. Bank dokonuje okresowej weryfikacji obowiązujących regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem w celu dostosowania do zmian uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

Profil ryzyka Banku jest uwarunkowany zdefiniowanym „apetytem na ryzyko”, który określa gotowość Banku do podejmowania określonej wielkości ryzyka w określonym horyzoncie czasowym i jest akceptowany przez Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą w ramach konstrukcji Strategii Banku i Planu Finansowego.

Bank regularnie prowadzi działania w zakresie identyfikacji i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka i dokonuje ich klasyfikacji z punktu widzenia oceny istotności (ryzyka nieistotne, ryzyka trwale i okresowo istotne), a także z perspektywy celowości pokrycia danego ryzyka kapitałem.

W zależności od rodzaju i istotności ryzyka Bank posiada różnorodne metody pomiaru i raportowania danego ryzyka oraz limity je ograniczające. Rada Nadzorcza otrzymuje cykliczne i kompletne informacje na temat oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz informacje o przekroczeniach ustalonych limitów.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz nad kontrolą procesu zarządzania ryzykami, jak również zatwierdza jego główne cele i wytyczne. W ocenie Rady Nadzorczej aktualny system zarządzania ryzykiem zapewnia, że wszystkie ryzyka mające istotny wpływ na działalność Banku są systematycznie identyfikowane, monitorowane i kontrolowane w Banku, a system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do profilu ryzyka oraz wielkości Banku.

1. Przemysław Sypniewski - Przewodniczący Rady Nadzorczej
2. Szymon Wałach - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
3. Magdalena Pacuła - Sekretarz Rady Nadzorczej
4. Piotr Chelmikowski - Członek Rady Nadzorczej
5. Katarzyna Kreczmańska-Gigol - Członek Rady Nadzorczej
6. Marcin Mosz - Członek Rady Nadzorczej
7. Jakub Słupiński - Członek Rady Nadzorczej

Handwritten signatures of the seven members of the Supervisory Board, each written over a dotted line.